

MASSEKULTUR OG KABLER: REDAKTIONELT FORORD

Som de store europæiske lande - Vesttyskland, Storbritannien og Frankrig - har også Danmark nu en kabelpolitik. Dette markerer Massekultur & Medier med et temanummer om Massekultur & Kabler.

D. 21. februar 1983 afleverede mediekommissionen sin dobbeltbetænkning om kabelproblematikken og om fremførelse af udenlandsk fjernsyn til statsminister Poul Schlüter. Med hensyn til kabelproblematikken anbefalede den samlede mediekommission på ét medlem nær "... at der med henblik på udviklingen af et kommende landsdækkende bredbåndsnet hurtigt skabes de nødvendige forudsætninger for etableringen af et såkaldt hybridnet, der dels bygger på teleselskabernes overordnede net, dels forudsætter en vis styring af udviklingen af fællesantenneanlæggene og forbindelsesnettene mellem dem."

Imidlertid nedsatte regeringen allerede d. 23. december 1982 et tværministerielt udvalg om informationsteknologien. Udvalget skulle, ifølge sit kommissorium, "... som sin første opgave i løbet af foråret 1983 forberede den politiske beslutning om evt. etablering af bredbåndsnet." Herudover er det meningen, at udvalget skal fortsætte med at udarbejde forslag, der - som det hedder - "kan støtte gennemførelsen af en samlet informationspolitik." Det drejer sig om offentlige investeringer, iværksættelse af udviklingssamarbejde og initiativer på forsknings- og uddannelsesområdet. Og endelig skal udvalget se på mulighederne for en liberalisering inden for bl.a. teleområdet. Udvalget tæller repræsentanter for statsministeriet, budgetdepartementet, administrationsdepartementet (som varetager formandsskab og sekretariatsfunktion), ministeriet for offentlige arbejder, kulturministeriet, industriministeriet, undervisningsministeriet, arbejdsministeriet og miljøministeriet.

D. 10. maj afleverede udvalget via ministeren for offentlige arbejder sin redegørelse om udviklingslinier for telekommunikationsnettet. I redegørelsen deles udviklingen op i tre faser. Frem til 1. november 1983 skal televirksomhederne udarbejde en generel plan for hybridnettets tilvejebringelse. Planen skal oplyse om strukturen for det overordnede lysledernet, om rammerne for anlæg og ombygning af fællesantenneanlæg, og om forbindelsesnettene til og imellem disse fællesantenneanlæg. Fra slutningen af 1983 og - antageligvis - ca. 5 år frem skal hybridnettet

anlægges, dvs. det net som består af en blanding af et overordnet lysledernet (i øvrigt vil visse strækninger sikkert i starten blive betjent af radiokæder) og traditionelle coaxialbaserede fællesantennenet med træstruktur. I tredje fase, dvs. fra slutningen af 1980'erne, forventer man at etableringen af det integrerede bredbåndsnet skal foretages.

Bagved regeringsredegørelsens forslag gemmer der sig en række problemer ved den kommende kabeludbygning. Nogle af dem afslører sig selv; men andre sættes bedst i relief ved at sammenligne med andre landes kabeludbygningsplaner, in casu med den borgerlige Thatcher-regerings planer i England og den socialistiske Mitterand-regerings planer i Frankrig.

For det første er det bemærkelsesværdigt for den danske regeringsredegørelse, at teleadministrationerne har vundet en éntydig sejr: Det er de tre telefonselskaber og P&T, der skal fremføre TV-signaler helt ud til de enkelte fællesantenneanlæg. Og ovenikøbet angiver man en maksimumstørrelse for fremtidige (?) fællesantenneanlæg på ca. 1000 tilslutninger. Denne holdning til teleadministrationernes rolle ligner mere den socialistiske franske end den borgerlige engelske: I Frankrig spiller post-, telefon- og telegrafvæsenet PTT en dominerende rolle, mens man i England lader kabeludbygningen foregå på privat basis: Der opererer man med privatejede antennesystemer på op til 250.000 tilslutninger som grundelementet i det fremtidige britiske kabelsystem.

Den danske, borgerlige regering er således ikke særlig liberalistisk mht. anlæggelse og ejerskab af kabler. Det kan umiddelbart se ud til, at man har besluttet sig for til gengæld at markere den liberalistiske ideologi på det mediepolitiske område. Overalt i Europa diskuterer man indgående, hvordan man tackler problemet med de kommende kommunikationssatellitter. Disse kommunikationssatellitter er konstrueret med henblik på varetagelse af teletrafik, og de skal således administreres af post- og telegrafvæsenene. Men det har vist sig, at disse satellitters overskydende kapacitet kan bruges til at distribuere tv-signaler med: Et hvilket som helst inden- og udenlandsk privat selskab kan købe sig distributionsplads via et af de nationale P&T'er. Heroverfor kommer de nationale regeringer først ind i billedet i allersidste instans; deres indflydelse vil i givet fald være reduceret til udstedelse af eventuelle forbud mod at modtage kommunikationssatellitters programmer. Kommunikations-

satellitten indebærer således en fare for, at de enkelte nationers tilrettelæggelse af samlede mediepolitikker slås i stykker. Dette har som sagt fremkaldt alvorlige overvejelser i mange europæiske lande, og Thatcher-regeringen har anvist en forholdsvis restriktiv politik med det erklærede formål at beskytte de eksisterende, velanskrevne, engelske TV-selskaber. Men på dette punkt overhaler man i Danmark de engelske kolleger højre om: Den danske regering "... ønsker at der skal være mulighed for at se programmer, der sendes via kommunikationssatellitter" og tilføjer: "Der er ingen grund til at tøve med denne beslutning."

Man kan herudover pege på en række andre problemer:

- Hvilken rolle skal kommunerne spille i udbygningen og administrationen af de kommende kabelsystemer? At de skal spille en rolle understreger regeringsredegørelsen; men den afslører ikke hvilken. Hvad angår dette spørgsmål kan man henvise til kabelpolitikken i Frankrig. Også her spiller telefonselskabet som sagt den dominerende rolle hvad angår nedlæggelse og teknisk drift af kablerne. Til gengæld har man opstillet en styringsmodel med henblik på en decentral og alsidig regulering af den daglige brug af kablerne. Dette spørgsmål bør også tages op i Danmark for at undgå at den forøgede elektroniske fjerntrafik bliver ensbetydende med forøget elektronisk fjernkontrol.
- Hvordan skal betalingen af kabelsystemet ske? Man har tilsyneladende accepteret det, der i England med overraskende ærlighed er blevet kaldt "paradoksproblemet", nemlig at det er de private husholdninger, der via et forøget TV-konsum skal finansiere et kabelsystem, som i lige så høj grad har til formål at forbedre den erhvervsrettede telekommunikation.

Formålet med dette nummer af Massekultur & Medier er at give læserne en chance for - som ovenfor antydnet - selv at sætte dansk kabelpolitik i en slags europæisk relief.

Derfor indledes nummeret med en gengivelse af Ministeren for offentlige arbejders redegørelse til folketinget om udviklingslinier for telekommunikationsnettet og med en analyse af mediekommissionens betænkning om bredbåndsproblematikken.

Derefter følger en gennemgang af kabelpolitikken i England, Frankrig, Vesttyskland og Italien.

Til sidst i nummeret finder man nogle anmeldelser af de centrale dokumenter i den danske kabel- og informationsteknologidebat. Mange af de kabelberegninger, som er fremkommet det sidste års tid, har tilsyneladende haft det formål at virke som murbrækkere og håndvåben i den kabelpolitiske debat. Ligeledes har vi medtaget en anmeldelse af det danske teledataforsøgs følgeforskningsrapport, fordi vi her har et eksempel på, hvilken (efter redaktionens mening utilstrækkelig) rolle følgeforskningen spiller i teleadministrationernes udvikling af nye informations- og kommunikationstekniske systemer.

I øvrigt kan vi henvise til en anden publikation, der behandler emner der er beslægtet med dette nummers indhold. Bogen hedder TeleVisioner. Den er redigeret af Anker Brink Lund, Ole Prehn og Jørgen Poulsen (Teknisk Forlag, oktober 1983). Især bør vi nævne de to artikler af Anne Lund og Frands Mortensen om beslutningsprocessen bag vedtagelsen af dansk bredbåndspolitik, "Spillet om bredbåndsnettet" og "Den fiberfixede mediepolitik" samt den redaktionelle artikel om "Medieteknik".

DOKUMENT

MINISTERIET FOR OFFENTLIGE ARBEJDER

10. maj 1983.

Ministeren for offentlige arbejders redegørelse til folketinget om udviklingslinier for telekommunikationsnettetI. Mediekommissionens forslag og baggrunden herfor

I slutningen af februar modtog regeringen mediekommissionens betænkning om kabelproblematikken og fremføring af udenlandsk fjernsyn. Den samlede kommission, på nær eet medlem, anbefaler, at der hurtigt skabes de nødvendige forudsætninger for etablering af et landsomfattende fordelingsnet, og for at udviklingen på fællesantenneområdet og for forbindelsesnettene mellem anlæggene styres på en måde, der giver mulighed for en hensigtsmæssig udvikling af det nuværende telenet hen imod et landsdækkende integreret bredbåndsnet.

Regeringen er enig med mediekommissionen i emnets mediepolitiske betydning og i, at udviklingen på telekommunikationsområdet har vide perspektiver for samfundsudviklingen, industripolitisk, beskæftigelsesmæssigt og strukturelmæssigt både for den private og den offentlige sektor.

Den tekniske udvikling giver telekommunikationen nye anvendelsesmuligheder, og betænkningen behandler på denne baggrund de mulige udviklingslinier for landets forsyning med den nødvendige infrastruktur til dækning af kommende behov for telekommunikation i bred forstand. Hertil hører den tekniske opgave at fremføre fjernsynssignaler fra udenlandske sendestationer således, at en større del af befolkningen end nu kan få mulighed for at modtage disse programmer.